

Izabela Gass
(Warszawa)

MATERIAŁY ELEONORY JASIŃSKIEJ-KURHANOWICZ
(1820 – 1895)

I
TOMASZA KURHANOWICZA
(1801 – 1865)
(74)

Eleonora Jasińska – Kurhanowicz urodziła się w 1820 r. Była córką Franciszka Jasińskiego – nauczyciela Gimnazjum Realnego w Warszawie i Rozalii z domu Józefowicz. W 1843 r. ukończyła Instytut Rządowy Wychowania Panien w Warszawie, uzyskując stopień guwernantki wyższej. W 1844 r. wyszła za mąż za Tomasza Kurhanowicza, profesora i językoznawcę.

W latach 1839 – 1859 prowadziła w Warszawie z dużym powodzeniem pensję dla dziewcząt. W następnych latach była nauczycielką na pensjach w Warszawie.

Zmarła w Warszawie w 1895 r. i została pochowana na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Tomasz Kurhanowicz urodził się w 1801 r. we wsi Hruszów w województwie brzesko-litewskim. Był synem Jana Kurhanowicza – obywatela ziemskiego i Agaty z Oleszkiewiczów. Szkołę powiatową ukończył w Brześciu Litewskim, a następnie wstąpił na Uniwersytet Wileński na wydział literatury i sztuk pięknych. Po ukończeniu studiów uczył w gimnazjum w Wilnie, a w 1824 r. otrzymał katedrę literatury starożytnej w Kownie po Adamie Mickiewiczu. W latach następnych uczył w szkołach okręgu wileńskiego – w Białymstoku i Grodnie.

W 1833 r. Tomasz Kurhanowicz został wysłany do Petersburga jako wykładowca języka polskiego w Głównym Instytucie Pedagogicznym. W 1844 r. powrócił do Warszawy, gdzie otrzymał stanowisko nauczyciela języka polskiego w gimnazjum realnym.

W 1846 r. Tomasz Kurhanowicz został mianowany profesorem Akademii Duchownej Rzymsko-Katolickiej w Warszawie, gdzie wykładał język i literaturę rosyjską. W 1859 r. przeszedł na emeryturę.

Był autorem szeregu gramatyk języka polskiego, zalecanych przez Radę Wychowania Publicznego dla szkół i przez wiele lat powszechnie używanych w szkołach Królestwa Polskiego. Był także autorem wielu rozpraw naukowych dotyczących języka polskiego i języków słowiańskich.

Zmarł 27 października 1865 r. w Warszawie i został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim.

Spuściznę Eleonory Jasińskiej - Kurhanowicz i Tomasza Kurhanowicza PAN Archiwum w Warszawie zakupiło w 1965 i 1966 r. Prace porządkowo-inwentaryzacyjne przeprowadziła w 2020 r. Izabela Gass. Zespół zawiera 0,06 mb. materiałów biograficznych małżonków Kurhanowicz, m.in. testamenty, powołania i nominacje nauczycielskie, materiały finansowe i sądowe, korespondencja z lat 1838 – 1976.

W PAN Archiwum w Warszawie spuścizna otrzymała sygnaturę 74, w bazie szuakjwarchiwach ma 534. Inwentarz liczy dwie jednostki.

Źródła i bibliografia

1. Maria Burdowicz-Nowicka, *Działalność naukowa Tomasza Kurhanowicza*, „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej”, seria A, z. 4, 1961, s.127 – 146
2. Maria Burdowicz-Nowicka, *Nieznane materiały do dziejów rodziny Marii Skłodowskiej-Curie*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 21/3, 1976, s.485 – 496

INWENTARZ

1. Eleonor Jasińska-Kurhanowicz

Testament, materiały majątkowe, sądowe, korespondencja (w tym list od Zofii Skłodowskiej – siostry Marii Skłodowskiej-Curie), nominacja nauczycielska Franciszka Jasińskiego – ojca E.J.-K.

1838 – 1895, rkp., druk, l., j. franc., pol., ros., k. 142

2. Tomasz Kurhanowicz

Nominacje nauczycielskie, testament, artykuły o T.K.

1845 – 1976, rkp, druk, l., k. 31